

Behandeling

PEC-sonde plaatsen

Een PEC-sonde is een slangetje dat door de huid in de dikke darm wordt geplaatst.

Een PEC-sonde kan bijvoorbeeld worden gebruikt om de darm te spoelen bij hardnekkige verstopping.

In deze folder informeren wij u over de voorbereiding, het plaatsen en de verzorging van de PEC-sonde. Voor u persoonlijk kan de situatie anders zijn dan hier is beschreven.

(073) 553 30 51

Maandag t/m vrijdag 8.30 – 12.00 uur en van 13.30 – 17.00 uur

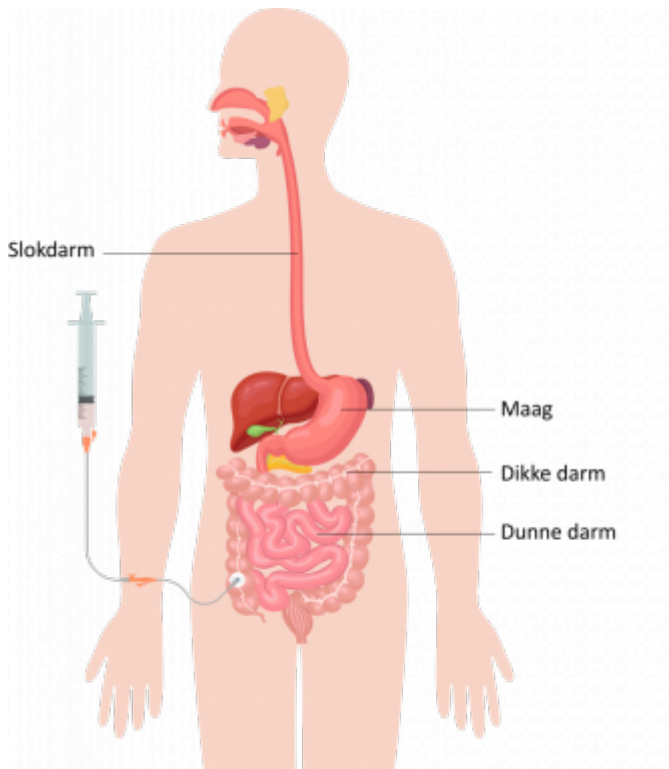
Hoe verloopt de ingreep?

Hier vindt u alle belangrijke informatie

Wat is een PEC-sonde?

De afkorting PEC staat voor Percutane Endoscopische Colostomie. Dit is een sonde (slangetje) die door de huid (percutaan), in de dikke darm (colon) wordt geplaatst. Dit gebeurt tijdens een endoscopie. Dit is een inwendig onderzoek met een flexibele slang met camera. Zie afbeelding.

De sonde wordt met twee schijfvormige plaatjes vastgezet: één aan de binnenzijde van de dikke darmwand en één aan de buitenkant op de buik. Zo kan de PEC-sonde er niet uitvallen. De sonde is voor andere mensen niet zichtbaar omdat deze onder de kleding zit.

Wanneer een PEC-sonde?

Het plaatsen van een PEC-sonde kan verschillende redenen hebben. Bijvoorbeeld als u hardnekkige verstopping (obstipatie) heeft waarvoor al allerlei soorten laxeremiddelen en/of een spoelpomp zijn geprobeerd. De sonde kan dan gebruikt worden om de darm met de stroom mee te spoelen. Dit noemen we een antegrade ('met de stroom mee') darmspoeling.

Bij een goede verzorging kunt u de PEC-sonde langere tijd gebruiken zonder dat we deze moeten wisselen. Eventueel kunnen we na enkele maanden de sonde vervangen door een 'button'. De button wordt met behulp van een ballon vastgezet in de dikke darm. De button heeft aan de buitenzijde alleen een rond dopje (button) maar geen slang. Voor het spoelen moeten we een slangetje aan de button koppelen. Na het spoelen kunnen we dit slangetje weer verwijderen, waardoor alleen de button overblijft.

Vorbereiding

Vooraf melden aan de arts of verpleegkundig specialist

Laat zo snel mogelijk weten aan de arts of verpleegkundig specialist die het PEC-plaatsing heeft aangevraagd:

- als u bloedverdunnende medicijnen gebruikt. Eventueel moet u voor de PEC-plaatsing tijdelijk stoppen met deze medicijnen. Dit hoort u dan van uw arts of verpleegkundig specialist;
- als u andere medicijnen gebruikt en twijfelt u of u deze kunt blijven innemen;
- als u een pacemaker en/of ICD heeft;
- als u allergisch bent voor bepaalde antibiotica.

Opname

Twee dagen voorafgaand aan de PEC-plaatsing wordt u opgenomen op de verpleegafdeling. Vanaf dat moment start u met een vloeibaar dieet.

Om uw darmen goed schoon en leeg te maken voor de ingreep krijgt u laxeremiddelen tijdens uw opname (tenzij van tevoren anders

is afgesproken).

Daarnaast krijgt u vóór de plaatsing antibiotica en pijnstilling toegediend.

De ingreep

In de scopiekamer

Op de dag van de PEC-plaatsing brengt de verpleegkundige u naar afdeling Endoscopie. U kunt het beste makkelijke zittende kleding dragen. Op de scopiekamer:

- sluiten we een bloeddrukmeter bij u aan;
- krijgt u een knijper op uw vinger om het zuurstofgehalte in uw bloed te meten. Het is daarom belangrijk dat u geen nagellak of kunstnagel op uw vinger heeft;
- leggen we u voor het onderzoek in de goede houding.

Roesje

Via een infuusnaaldje krijgt u medicijnen toegediend waar u rustig en slaperig van wordt. U bent meer ontspannen en ervaart minder last van de ingreep. We noemen dit een 'roesje'; de medische term hiervoor is sedatie. Een roesje is géén algehele narcose.

Inbrengen van de PEC-sonde

Wanneer het roesje werkt, brengen we via de anus een endoscoop in. Een endoscoop is een buigzame slang met een lampje en een camera. Wanneer de endoscoop op de juiste plek in de darm is, schijnt het lampje door de buikwand. Op deze manier kunnen we zien waar we de sonde moeten plaatsen.

U krijgt op deze plek een plaatselijke verdoving in de buikwand. Daarna maken we een klein sneetje in de buik. Via dit sneetje brengen we een zogenaamde voerdraad in de dikke darm. Dit is een hulpmiddel voor het inbrengen van de PEC-sonde. De arts pakt met de endoscoop de voerdraad op maakt de PEC-sonde aan de voerdraad vast. Door het voorzichtig terugtrekken van de voerdraad komt de PEC-sonde op de juiste plaats.

Soms kunnen we niet goed bepalen op welke plek de sonde geplaatst moet worden. De PEC-plaatsing kan dan niet doorgaan. We bespreken dan met u wat het vervolg kan zijn.

Na de ingreep dekken we de insteekopening af met antibioticagaasjes. We schuiven het uitwendige fixatieplaatje tegen de buikwand. Aan de binnenkant van de darm zit ook een plaatje aan de PEC-sonde bevestigd. Deze plaatjes houden de sonde op zijn plek.

De ingreep duurt ongeveer 45 minuten.

Na de ingreep

Na de ingreep gaat u weer terug naar de verpleegafdeling. Via het infuus krijgt u antibiotica toegediend en eventuele pijnstilling. In principe blijft u nog één nacht in het ziekenhuis zodat we kunnen bekijken of alles goed gaat.

Op de dag van de plaatsing of de volgende dag vindt de eerste spoeling plaats via de sonde. Dit gebeurt met lauwwarm water of met laxevloeistof. De verpleegkundig specialist oefent dit met u en/of uw naaste.

Thuis

Belangrijk

- Na het plaatsen van de PEC-sonde, krijgt u nog 4 dagen antibiotica tabletten.
- Zo nodig kunt u paracetamol gebruiken tegen de pijn: 3 tot 4x daags 1000 mg tablet of zepil, tot 1 week na plaatsing.
- Na 2 dagen mag u voorzichtig douchen.
- De eerste week mag u niet baden, in zwembad of sauna: de huid mag niet verweken vanwege de wondgenezing.
- Bij koorts of pijn in de eerste 10 dagen na plaatsing moet u overleggen met de behandelend arts of verpleegkundig specialist. Doet u dit ook bij buikpijn die niet weggaat of steeds erger wordt. Als dit niet kan wachten tot onder kantoortijd, bel dan in de avond of in het weekend naar de Spoedeisende Hulp (SEH) voor overleg.

Thuiszorg

De transferverpleegkundige schakelt thuiszorg in. Vanaf de eerste dag krijgt u hulp van de thuiszorgverpleegkundige bij het dagelijks verzorgen van de PEC-sonde en het eventueel toedienen van de spoelvloeistof. De thuiszorgverpleegkundige leert u en/of uw naaste hoe u deze handeling zelf kunt doen.

Als het nodig is, komt een verpleegkundige van de firma die de spoelpomp levert bij u thuis om hierover instructie te geven.

Verzorging van de PEC-sonde in de eerste week

De eerste week wordt de PEC-sonde verzorgd door de thuiszorg. Hieronder leest u de instructie voor de verzorging van de PEC-sonde voor dag 1 tot en met 7.

Benodigheden bij de verzorging van de PEC-sonde:

- Handdesinfectans
- Niet-steriele handschoenen
- Steriele splitgazen 10x10 cm
- Kraanwater
- Niet-steriele gazen
- Pleisters
- Watervaste stift
- 30cc luer lock spuit

Instructie:

- Pas handhygiëne toe volgens protocol
- Laat de patiënt op zijn rug liggen.
- Trek niet-steriele handschoenen aan.
- De antibacteriële splitgazen moeten 2 dagen blijven zitten. Controleer en verzorg wel dagelijks de insteekopening. Maak de pleister en splitgazen los en controleer de insteekopening. Let hierbij op tekenen van huidirritatie, roodheid, zwelling en drukplekken. Als het gaasje erg vies is, dan de reserve antibioticagazen gebruiken.
- Het fixatieplaatje zit zo dicht mogelijk tegen de buikwand. Dit is belangrijk voor een goede genezing van de fistelgang. Te strak op de huid is pijnlijk en kan aan de buitenkant, maar ook aan de binnenzijde van de darm, een drukplek geven. De afstand tussen het fixatieplaatje en de huid moet de dikte hebben van een 2 euro muntstuk. Door niezen, lachen, hoesten en/of bewegen kan het plaatje soms verplaatsen! Het kan dus nodig zijn om deze gedurende de dag opnieuw tegen de buikwand te bevestigen.
- Beweeg de PEC-sonde zo min mogelijk deze week.
- Maak na 2 dagen de insteekopening, de voor- en achterzijde van het fixatieplaatje en de omliggende huid schoon met telkens een nieuw natgemaakt gaasje. Gebruik hiervoor gewoon kraanwater. Verbind de insteekopening met schone gaas, fixeer de sonde op de buik met een pleister.
- Laat het klemmetje dat op de katheter zit zo veel mogelijk open. Het klemmetje mag alleen even dicht zijn tijdens het

aansluiten van de spoelpomp zodat er geen lekkage is. De katheter blijft dan langer in goede conditie en kan zo jaren meegaan.

Verzorging van de PEC-sonde na de eerste week

Na een week verzorgt u de PEC-sonde dagelijks zelf, eventueel samen met een naaste.

Verzorging van de PEC-sonde vanaf dag 8:

- Was voor de verzorging de handen.
- Trek niet-steriele handschoenen aan.
- Verwijder oude pleisters en gazen.
- Markeer de sonde eenmalig met een watervaste stift boven het fixatieplaatje. Zo zorgt u ervoor dat het plaatje steeds weer op de juiste plek wordt geplaatst.
- Maak het fixatieplaatje los van de sonde en schuif het wat van de huid af. Zo kunt u goed de insteekopening controleren. Let hierbij op tekenen van huidirritatie, roodheid, zwelling en drukplekken.
- Maak vervolgens de insteekopening, de voor- en achterzijde van het fixatieplaatje en de omliggende huid schoon met telkens een nieuw natgemaakt gaasje. Gebruik gewoon kraanwater. Dep de huid en het plaatje daarna weer goed droog met een schone handdoek of gazen.
- Na de eerste week heeft er zich een fistelkanaal gevormd tussen de dikke darm en de buikwand. **Het is nu belangrijk dat u 1 keer per dag de sonde 3-4 cm naar binnen en weer naar buiten beweegt door het fistelkanaal. Dit noemen we dompelen. Hiermee voorkomt u dat de PEC-sonde vastgroeit in het slijmvlies van de darm.** Blijft het dompelen pijnlijk, smeer iets vets aan de sonde (bijv. vaseline, baby olie, uierzalf, proshield)
- Als de insteekopening er droog en rustig uitziet, gebruik dan geen gazen en pleisters meer. Zo kan de huid goed ademen en wordt deze niet week. Plak zo nodig een splitgaas om de sonde op de insteekopening. Zorg ervoor dat dit niet te strak komt te zitten. De ruimte tussen de huid en het fixatieplaatje mag ongeveer de dikte van een 2 euromuntstuk hebben. Het gaasje moet er nog tussen passen.

Extra aandachtspunten

- De eerste 2 weken kunt u behoorlijk veel last hebben van pijn. De sonde is door de spieren van de buikwand geprikt. Sommige patiënten ervaren hiervan last bij hun dagelijkse werkzaamheden. Deze klachten zijn met goede pijnstilling te behandelen (bijvoorbeeld combinatie paracetamol-NSAID's zoals diclofenac/naproxen) en gaan na enkele weken weer over. Soms is een plaatselijke pijnstillende injectie nodig. Dit kunt u met uw arts of verpleegkundig specialist bespreken.
- U hoeft de darmsonde maar 1 keer per dag door te spoelen met water.
- Spoelpomp: er bestaat een pomp die gebruikt kan worden om de dikke darm via de PEC te spoelen. De verpleegkundig specialist kan deze voor u regelen.
- Laat het klemmetje dat op de katheter zit **zo veel mogelijk** open. Het klemmetje mag alleen even dicht zijn tijdens de aansluiting van de spoelpomp zodat er geen lekkage is. De katheter blijft dan langer in goede conditie en kan zo jaren mee gaan.
- Een PEC-katheter **altijd** dagelijks blijven dompelen!
- De vervanging van de sonde is pas noodzakelijk als deze niet meer functioneert of lek is. Neem in dat geval contact op met uw behandeld arts of verpleegkundig specialist. De sonde wordt na een tijd bruin-zwart van kleur, dat is geen probleem. Bij een goede verzorging kan de sonde jaren gebruikt worden.
- Koppelstukjes kunnen tussentijds vervangen worden als daar problemen mee zijn. U kunt hiervoor contact opnemen met uw verpleegkundig specialist of behandelend arts.
- Bij sommige patiënten treedt vorming van wildvles op: er is om de insteekopening dan een rood bolletje of trosje weefsel zichtbaar. Dit kan verschillende oorzaken hebben. Sommige mensen hebben aanleg om dit te krijgen, maar ook een aanhoudend vochtige huid, of blootstelling aan darmsappen dragen vermoedelijk bij. Zorg dat gaas en huid niet te nat worden, anders kan het gaasje vaker verschoond worden. Zorg daarnaast dat het fixatieplaatje dicht op de buik zit. Neem bij

pijnklachten of veel bloedverlies contact op met de verpleegkundig specialist. Wildvlees hoeft niet altijd behandeld te worden.

- Probeer de huid regelmatig aan de lucht te laten drogen.
- Bij rode/kapotte huid kan sudocrem gebruikt worden: smeer elke dag een dun laagje op de huid totdat de roodheid weg is. Verwijder de oude zalflaag met baby olie.
- Roodheid van de huid kan komen door lekkage, huidirritatie een bacteriële of schimmelinfectie. Neem bij aanhoudende roodheid, pusvorming of sterk ruikende afscheiding contact op met de verpleegkundig specialist, behandeld arts of huisarts.
- Buried bumper: als u de PEC-sonde niet dagelijks dompelt, kan deze vastgroeien. Dit wordt ook wel buried bumper genoemd. Het inwendige fixatieplaatje is aan de binnenkant van de darm vastgegroeid. Vocht of medicatie kunnen er nu ook lastig doorheen. Er kan daardoor een ontsteking (abces) ontstaan. De PEC is niet meer te dompelen, ook niet als de sonde nat is of met glijmiddel is ingesmeerd. Als u denkt dat u een buried bumper heeft, neem dan contact op met de verpleegkundig specialist of uw behandelend MDL-arts.
- Verwijdering van de PEC-sonde moet door een ervaren persoon gedaan worden. Overleg met uw verpleegkundig specialist of behandelend arts.
- Irrigatiepomp: bij de leverancier voor medische hulpmiddelen kunt u een speciale spoelpomp bestellen (irrimatic/irrimed irrigatie pomp) om de darm snel en simpel te vullen met water of water met laxeermiddel. De leverancier heeft gespecialiseerd stoma-/continentieverpleegkundigen in dienst die het spoelen in de thuissituatie kunnen aanleren. De verpleegkundig specialist kan dit voor u regelen.

Heeft u vragen?

Neem bij dringende vragen of problemen contact op.

- Tijdens kantooruren met de polikliniek Maag- Darm- en Leverziekten (<https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/afdelingen/maag-darm-en-leverziekten-mdl>). U kunt dan vragen naar verpleegkundig specialist of uw behandelend arts.
- Buiten kantooruren met de afdeling Spoedeisende Hulp (<https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/afdelingen/spoedeisende-hulp-seh>) van het Jeroen Bosch Ziekenhuis.

Betrokken afdelingen

Verpleegafdeling Maag-, Darm- en Leverziekten (MDL)

(<https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/afdelingen/verpleegafdeling-maag-darm-en-leverziekten-mdl>)

Endoscopieafdeling (<https://www.jeroenboschziekenhuis.nl/afdelingen/endoscopieafdeling>)

Code INT-880